

Rizikos finansų gairių peržiūra

Aiškinamoji pastaba

Siūlomos Rizikos finansų gairių¹ pataisos yra tiesiogiai susijusios su tinkamumo patikros – išsamaus politikos vertinimo, per kurį tikrinta, ar modernizuojant valstybės pagalbą nustatytos taisyklės atitinka paskirtį, – rezultatais. Tinkamumo patikros rezultatai pateikti 2020 m. spalio 30 d. paskelbtame Komisijos tarnybų darbiname dokumente dėl tinkamumo patikros².

Tinkamumo patikros rezultatai patvirtino, kad 2014 m. nustatytos rizikos finansų valstybės pagalbos taisyklės apskritai veikė tinkamai ir nepagrįstai neiškraipydamos konkurencijos padėjo spręsti rinkos nepakankamumo problemą, dėl kurios ES MVĮ negali pritraukti joms augti ir sėkmingai vykdyti veiklą reikalingo finansavimo.

Vis dėlto tinkamumo patikros vertinimas taip pat patvirtino, kad reikia dar labiau supaprastinti ir patikslinti taisyklių taikymą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos taikyti valstybės pagalbos schemas, kuriomis remiamas rizikos finansavimas. Šiuo tikslu numatyti toliau nurodytų kategorijų tiksliniai Rizikos finansų gairių pakeitimai:

- i. pertvarkomos esamos nuostatos, kad jas būtų lengviau suprasti ir taikyti, be kita ko, konsoliduojami esami *ex ante* vertinimo reikalavimai, kurie dabar yra išdėstyti skirtingose gairių dalyse (**1 kategorija**);
- ii. pagal esamą bylų nagrinėjimo praktiką dar patikslinamas konkretus įrodymų, kurių reikia, kad būtų įrodytas rinkos nepakankamumas ar kita svarbi kliūtis gauti finansavimą, turinys ir apimtis (**2 kategorija**);
- iii. siekiant išvengti dubliavimosi su Pranešimu dėl valstybės pagalbos sąvokos, gairės orientuojamos į valstybės pagalbos suderinamumą (**3 kategorija**);
- iv. supaprastinamos esamos formuluotės ir suderinamos apibrėžtys, kad jos labiau derėtų su BBIR, nekeičiant taisyklių esmės (**4 kategorija**).

Rizikos finansų gairių nuostatas papildė Bendrasis bendrosios išimties reglamentas (BBIR)³, kuriame nustatytos *ex ante* suderinamumo sąlygos, kuriomis remdamosi valstybės narės gali įgyvendinti valstybės pagalbos priemones iš anksto apie jas nepranešusios Komisijai. Kartu su Rizikos finansų gairių peržiūra Komisija atlieka ir tikslinę BBIR peržiūrą, kuri taip pat apims tikslinį su rizikos finansais susijusių BBIR nuostatų dalinį pakeitimą ir užtikrins derėjimą su peržiūrotomis Rizikos finansų gairėmis.

Peržiūrotose Rizikos finansų gairėse padaryti toliau nurodyti tiksliniai pataisymai:

1 kategorija: pertvarkytos nuostatos, kad jas būtų lengviau suprasti ir taikyti

- a. Įterptas naujas 4.1 poskirsnis, kuriame konsoliduojami visi su *ex ante* vertinimu susiję reikalavimai, kurie dabar yra išdėstyti keliuose Rizikos finansų gairių poskirsiuose. Taip ne tik supaprastinama Rizikos finansų gairių struktūra, bet ir suteikiama daugiau aiškumo valstybėms narėms.

¹ Valstybės pagalbos rizikos finansų investicijoms skatinti gairės, OL C 19, 2014 1 22, p. 4–34.

² Skelbiama internete adresu https://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/fitness_check_en.html.

³ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1), naujausias dalinis pakeitimas: OL L 215, 2020 7 7, p. 3–6.

- b. Siekiant įtraukti 2020 m. rugsėjo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-594/18 P⁴, peržiūrėtas Rizikos finansų gairių 4 skirsnis dėl suderinamumo vertinimo, taikomo rizikos finansų pagalbos priemonėms, apie kurias reikia pranešti Komisijai.

2 kategorija: pagal esamą bylų nagrinėjimo praktiką patikslinamas konkretus įrodymų, kurių reikia, kad būtų įrodytas rinkos nepakankamumas ar kita svarbi kliūtis gauti finansavimą, turinys ir apimtis

- a. Tinkamumo patikra patvirtino, kad valstybėms narėms sunku kiekybiškai įvertinti finansavimo trūkumą. Todėl reikalavimas kiekybiškai įvertinti finansavimo trūkumą patikslintas, kad būtų proporcingesnis, t. y. jis bus išlaikytas tik schemoms, pagal kurias atskiroms pagalbos gavėjams teikiamos didžiausios sumos. Taigi peržiūrotose Rizikos finansų gairėse skirtingais atvejais būtų nustatyti skirtingi reikalavimai:
- dažniausiai (pvz., mažų vidutinės kapitalizacijos įmonių, novatoriškų vidutinės kapitalizacijos įmonių, kurios pagalbą gauna ilgiau nei dešimt metų po registracijos, atveju) konkretų rinkos nepakankamumą (arba kitą svarbią kliūtį gauti finansavimą) įrodantį *ex ante* vertinimą ir toliau reikės atlikti, tačiau, jeigu vienai įmonei skiriamos investicijos nesieks BBIR nustatytos 15 mln. EUR ribos, kiekybinio finansavimo trūkumo vertinimo atlikti nebereikės;
 - rizikos finansų priemonių, susijusių su finansinėmis priemonėmis, kai privačių investuotojų investicijų dalis nesiekia BBIR nustatytų minimalių normų, *ex ante* vertinime taip pat turėtų būti pateiktas išsamus privataus finansavimo, teikiamo tam tikros rūšies tinkamai finansuoti įmonei atitinkamoje geografinėje vietovėje, struktūros ir lygio vertinimas ir turėtų būti įrodyta, kad pagal BBIR išdėstytus reikalavimus parengtomis priemonėmis nustatyto rinkos nepakankamumo ar kitos svarbios kliūtis pašalinti neįmanoma;
 - vienai tinkamai finansuoti įmonei BBIR nustatytą ribą (t. y. 15 mln. EUR) viršijančių rizikos finansų investicijų *ex ante* vertinime taip pat turėtų būti kiekybiškai įvertintas finansavimo trūkumas (t. y. tinkamų finansuoti įmonių nepatenkintų finansavimo poreikių lygis), susidarantis dėl nustatyto rinkos nepakankamumo (ar kitos svarbios kliūtis).

Apskritai šiuo pasiūlymu sumažinama valstybėms narėms tenkanti administracinė našta, tačiau kiekybinio vertinimo reikalavimas išlaikomas schemoms, pagal kurias atskiroms įmonėms teikiamos didžiausios pagalbos sumos. Kitų schemų atveju *ex ante* vertinimą, įrodantį rinkos nepakankamumą (ar kitą svarbią kliūtį), atlikti reikės ir toliau ir jis bus taikomas kartu su kitomis apsaugos priemonėmis, kuriomis užtikrinama, kad pagalba toliau būtų proporcinga rinkos nepakankamumui (ar kitai svarbiai kliūčiai).

- b. Fiskalinių priemonių atveju Rizikos finansų gairių 149 punkte vienam pagalbos gavėjui tenkanti bendra investicijų suma apribota iki BBIR nustatytos 15 mln. EUR ribos. Tačiau finansinėms priemonėms toks apribojimas netaikomas. Todėl šis Rizikos

⁴ 2020 m. rugsėjo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Austrija / Komisija* (Hinklio kyšulio C branduolinė elektrinė), C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742.

finansų gairių punktas suderintas su finansinėms priemonėms taikoma taisykle, taigi jame numatoma, kad 15 mln. EUR viršijančios rizikos finansų investicijos leidžiamos ir fiskalinių priemonių atveju, jeigu tai gali būti pagrįsta remiantis *ex ante* vertinimu.

3 kategorija: siekiant išvengti dubliavimosi su Pranešimu dėl valstybės pagalbos sąvokos, gairės orientuojamos į valstybės pagalbos suderinamumą

2016 m., praėjus dvejim metams nuo 2014 m. Rizikos finansų gairių įsigaliojimo, Komisija paskelbė Pranešimą dėl pagalbos sąvokos; jis buvo įtrauktas į valstybės pagalbos modernizavimo dokumentų rinkinį. Pranešime dėl pagalbos sąvokos Komisija patikslino, kaip, jos nuomone, turėtų būti aiškinama Sutartyje išdėstyta valstybės pagalbos sąvoka, įskaitant atvejus, kai viešosios paramos priemonė nėra valstybės pagalba, nes yra įgyvendinama įprastomis rinkos sąlygomis. Atsižvelgiant į Pranešime dėl pagalbos sąvokos pateiktas gaires, iš Rizikos finansų gairių galima pašalinti 2.1 skirsnį „Rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijus“ ir jų turinį supaprastinti taip, kad būtų lengviau nustatyti pagalbos priemonių suderinamumą.

4 kategorija: supaprastinamos esamos formuluotės ir suderinamos apibrėžtys, kad jos labiau derėtų su BBIR

- a. 2014 m. Rizikos finansų gairėse pateikta novatoriškos vidutinės kapitalizacijos įmonės *ad hoc* apibrėžtis, pagal kurią tai būtų vidutinės kapitalizacijos įmonė, kurios mokslinių tyrimų ir plėtros bei inovacijų sąnaudos sudaro bent 15 % bendrų veiklos sąnaudų per mažiausiai vienus iš trejų metų prieš pirmąją investiciją pagal rizikos finansų valstybės pagalbos priemonę arba bent 10 % bendrų veiklos sąnaudų per metus trejų metų laikotarpį prieš pirmąją investiciją pagal rizikos finansų valstybės pagalbos priemonę. Dabartinėje redakcijoje siūloma šią apibrėžtį suderinti su BBIR, novatoriškas vidutinės kapitalizacijos įmones apibrėžiant kaip vidutinės kapitalizacijos įmones, kurios taip pat yra novatoriškos įmonės, kaip jos apibrėžiamos BBIR 2 straipsnio 80 punkte. Todėl vidutinės kapitalizacijos įmonės gali būti laikomos novatoriškomis vidutinės kapitalizacijos įmonėmis ir yra tinkamos gauti rizikos finansų pagalbą pagal Rizikos finansų gaires, nes novatoriškumas gali būti nustatytas (kaip išdėstyta BBIR) arba išorės ekspertui atliekant šią ypatybę patvirtinantį vertinimą, arba jei MTP sąnaudos bent per vienus metus iš trejų metų prieš pagalbą pasiekia bent 10 % bendrų veiklos sąnaudų.
- b. Siūloma iš dalies pakeisti 3 skirsnio dėl pagalbos, apie kurią būtina pranešti, 47 punkto c papunktį, kad priemonės, suteikiančios įmonėms galimybę rizikos finansų pagalbą gauti ilgiau nei dešimt metų po registracijos, būtų vertinamos pagal Rizikos finansų gaires. Pagal dabartines taisykles ši riba – ilgiau nei septyneri metai po pirmojo komercinio pardavimo.

Taip siekiama išvengti per tinkamumo vertinimą nurodyto netikrumo, susijusio su pirmojo komercinio pardavimo datos nustatymu. Jei laikotarpio, per kurį įmonės paprastai gali gauti rizikos finansų pagalbą, pradžios data bus ne pirmojo komercinio pardavimo data, bet registracijos data, bus paprasčiau taikyti taisykles, nes registracijos data yra akivaizdesnė nei pirmojo komercinio pardavimo data. Tinkamų finansuoti įmonių, kurioms netaikomas registracijos reikalavimas, atveju gali būti laikoma, kad dešimties metų tinkamumo finansuoti laikotarpis prasideda tada, kai įmonė arba pradeda savo ekonominę veiklą, arba už ekonominę veiklą privalo mokėti

mokesčius. Be to, registracijos datos, kaip atskaitos taško, naudojimas atitiks tam tikras BBIR nuostatas (pavyzdžiui, 22 straipsnį dėl veiklos pradžios pagalbos).

Atitinkamą laikotarpį siūloma pratęsti nuo septynerių iki dešimties metų, siekiant išvengti tinkamumo finansuoti laikotarpio *de facto* sutrumpinimo, nes registracija paprastai įvyksta prieš pirmąjį komercinį pardavimą. Atsižvelgiant į tai, per vertinimą atliktas tyrimas patvirtina, kad dešimties metų laikotarpis yra tinkamas tinkamumo finansuoti terminas, nes dešimt metų ar trumpiau veiklą vykdančioms MVĮ veikiausiai kyla daugiau problemų gauti finansavimą nei labiau patyrusioms MVĮ.